

Teknik i förhandlingssalar

För alla som medverkar i en rättegång

SVERIGES DOMSTOLAR

Teknik till ditt förfogande

I den här broschyren finns information om den teknik – presentationsutrustning, videokonferensutrustning, hörselhjälpmedel och informationstavlor – som finns i de flesta förhandlingssalar.

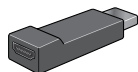
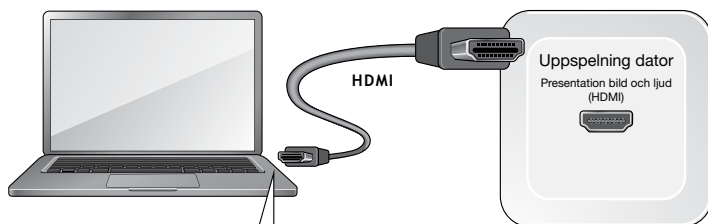
Den mest avancerade tekniken, finns endast i vissa utvalda domstolslokaler. Domstolarnas teknik uppdateras kontinuerligt.

Tänk på att i förväg kontrollera med domstolen vilken utrustning som finns i den förhandlingssal där du ska medverka.

Vilka anslutningar finns?

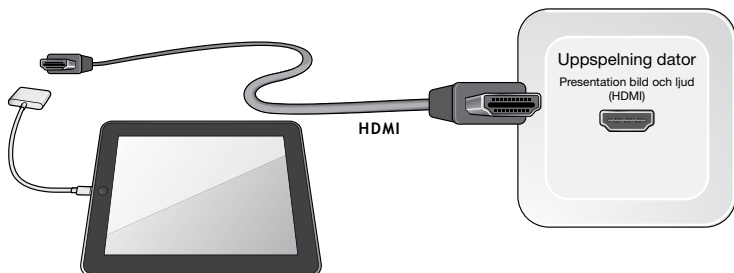
I nyare förhandlingssalar finns anslutningsmöjligheter i partsborden enligt bilderna nedan. I äldre salar finns inte HDMI-uttag. Med hjälp av adaptrar kan de flesta utrustningar anslutas. Dokumentkamera finns fast installerad i en flyttbar hurts. Den som har med sig egen uppspelningsutrustning ansvarar för att den har ett kablage som passar i salens uttag.

HDMI-uttag finns endast i nyare salar.

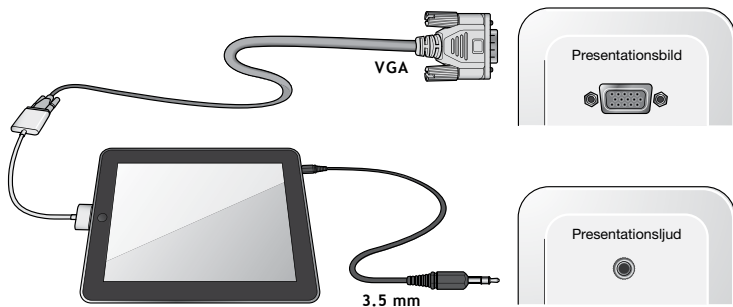
Om din utrustning saknar HDMI-uttag kan den anslutas med hjälp av en adapter, exempelvis till DisplayPort. Ta reda på vad din utrustning kräver.

HDMI-uttag finns endast i nyare salar.

I de flesta salar finns minst en inspelningskamera som används för att spela in förhör. I **nyare salar** kan det som visas via presentationstekniken också spelas in.

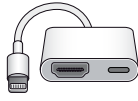
UTTAG
FÖR TEKNISK
UTRUSTNING

Adaptrar som kan behövas för att koppla in utrustning i partsborden.

Minidisplayport
till HDMI

iPhone/iPad till HDMI

Displayport till
HDMI

Androidtelefon/
surfplatta till HDMI

Minidisplayport till VGA

iPhone/iPad till VGA

HDMI till VGA

Androidtelefon/surfplatta
till VGA

Visning av föremål, dokument och digitala handlingar

I salarna finns teknisk utrustning som används för att visa:

- föremål
- dokument (i pappersform och digital form)
- ljud- och videoinspelningar
- bild och ljud från bärbar dator, surfplatta, mobiltelefon, videokamera. Inkopplingsmöjligheter finns vid parternas platser.

Tekniken kan till exempel användas för att illustrera vad som sägs om platser och lokaler, eller för att beskriva komplicerade frågor. Tekniken kan alltså göra det enklare för parter, rätten, vittnen och åhörare att uppfatta det som sägs under rättegången.

Genom att använda salens teknik för att visa dokument och digitala handlingar kan också behovet av pappersutskrifter minskas.

Vem kan visa en presentation med hjälp av tekniken i förhandlingssalarna?

Alla som medverkar i en rättegång har möjlighet att använda presentationstekniken, till exempel parter, åklagare, advokater, experter och vittnen.

Vad ska du ha med dig?

Du som har med dig egen uppspelningsutrustning, till exempel bärbar dator, surfplatta, mobiltelefon eller videokamera och vill ansluta dig till salens presentationsutrustning, ansvarar för att den egna utrustningen går att ansluta till salens uttag. Kontrollera med domstolen vilken utrustning den anvisade salen har.

Vänd dig till domstolens teknikansvarige eller expeditjonsvakt vid praktiska tekniska frågor.

RÄTTENS DATOR TILL FÖR RÄTTEN

Om du vill visa något via en dator måste du ta med en egen. Det är inte tillåtet att använda datorn vid rättens bord, eftersom det innebär en stor säkerhetsrisk för Sveriges Domstolars datornätverk.

I undantagsfall kan digitala handlingar skickas in till domstolen. En förutsättning är då att du e-postar eller sänder materialet i god tid till domstolen, som viruskontrollerar innehållet innan det kan visas på rättens dator.

Mer om detta kan du läsa i Domstolsverkets föreskrifter om informationssäkerhet för gemensamma IT-system (13 § DVFS 2012:1).

Vilken presentationsutrustning finns i salarna?

I salar som är fullt utrustade finns dokument-/objektkamera, installerade i en flyttbar hurts.

På respektive partsbord finns möjlighet att koppla in utrustning för att spela upp ljud och bild. Här finns även uttag för 230 V.

Salens högtalarsystem, projektorer och/eller bildskärmar används för att presentera det som visas.

Försök alltid att prova att spela upp det material som ska presenteras innan förhandlingen påbörjas. Detta är extra viktigt för filmer på grund av att dessa kan innehålla format som inte går att spela upp.

En flyttbar hurts med teknisk utrustning finns i många av våra förhandlingssalar. Innehållet kan variera men nästan alltid finns:

- **Dokument-/objektkamera.** Används för visning av både dokument och föremål.

Ibland finns också:

- Dvd-spelare. Används för att visa filmer och bilder.
- Mediaspelare. Används för att visa bilder och inspelningar från ett usb-minne. Mediaspelaren klarar av att visa bilder och filmer i de flesta format. Det går däremot inte att visa Microsoft Office-dokument som till exempel ett bildspel i PowerPoint.

Digitala och analoga anslutningar

I de flesta salar överförs bild och ljud digitalt. Det innebär till exempel att en digital utgång på en dator kan anslutas direkt till ett av salens HDMI-uttag. För övriga digitala gränssnitt som till exempel DisplayPort, Thunderbolt och DVI-D måste en adapter användas. I en sal där bild och ljud överförs analogt måste alltid en adapter användas för att ansluta digitala gränssnitt.

Se till att du har med dig de kablar och adaptrar som krävs för att kunna ansluta din utrustning till salens presentationsutrustning.

Felsökningshjälp för inkoppling av bärbara datorer

Om ingen bild visas på salens bildskärm eller projektorduk, kontrollera

- att bildskärmskablagen är korrekt anslutet. Om datorn är ansluten med en digital utgång, till exempel HDMI, kan det hjälpa att ansluta bildskärmskablagen på nytt
- att datorns externa bildskärmsutgång är aktiverad (se nedan)
- att datorns strömförsörjning är inkopplad. Det räcker inte alltid att använda datorn med batteridrift.

Aktivera den bärbara datorns bildskärmsutgång

Du kan behöva trycka en tangentkombination för att aktivera den bärbara datorns externa bildskärmsutgång. På de flesta bärbara datorer ska du hålla ned tangenten märkt "Fn" och samtidigt trycka på en tangent märkt med en bildskärmsikon. På en dator med Windows 7 och senare går det också att hålla ner windowstangenten och samtidigt trycka på P.

Tangentkombinationer för vanliga märken

Apple:	F7	Asus:	Fn+F8
Dell:	Fn+F8	HP:	Fn+F4 eller Fn+F5
Fujitsu:	Fn+F10	Lenovo:	Fn+F7
Acer:	Fn+F5	Toshiba:	Fn+F5

För Windows 7 och senare "windowssymbol"+p.

Viktigt: Om du fortfarande inte får någon bild ska du i första hand ansluta bildskärmskablagen igen. I andra hand ska du starta om datorn.

Om inget ljud hörs vid uppspelning från bärbar dator, kontrollera

- att inställd ljudvolymnivå inte är satt till noll
- den inställda ljudnivån i det program som används för uppspelningen.

När datorn är ansluten med digital utgång (till exempel HDMI och DisplayPort) levereras både bild och ljud via samma kabel. Om ljudet inte hörs i salens högtalarsystem ska du:

- högerklicka på högtalarsymbolen och välj uppspelningsenheter.
- aktivera Crestron.

När datorn är ansluten med 3,5 mm-kontakt kontrollera att sladden är korrekt ansluten till datorns ljudutgång, ofta märkt med hörlurar.

Videokonferens

Videokonferens används mer och mer på domstolarna. Det är ett bra sätt att delta i förhandlingar för parter och vittnen som befinner sig långt ifrån domstolen. Videokonferens kan också användas om någon som ska delta inte vill befinna sig i förhandlingssalen på grund av rädsla. Det är alltid rätten som avgör om videokonferens ska användas.

I de förhandlingssalar som är utrustade med ett videokonferenssystem finns normalt två eller tre kameror som används för videokonferens. Allt som kan visas i salen med hjälp av presentationsutrustningen kan också visas i en videokonferens. Då ser fjärrparten det som visas från till exempel dokumentkameran, en bärbar dator eller en surfplatta.

Alla domstolar i Sverige har speciella samtalsrum som är utrustade med videokonferens dit du kan komma för att vittna i en förhandling på en annan ort. Om rätten tillåter kan samtalsrummen också användas om vittnet eller andra parter inte vill befinna sig i samma rum som den tilltalade.

VETT OCH ETIKETT VID VIDEOKONFERENS

God videokonferensetikett handlar främst om vanlig artighet och respekt för deltagarna. Det finns dock några saker som ökar kvaliteten.

- Tala tydligt i mikrofonen och i normal samtalston.
- Undvik att prassla med papper, mikrofonerna är mycket ljudkänsliga.
- Titta mot rätt kamera. En röd lampa tänds vid den aktiva kameran.
- Kom ihåg att fjärrparten kan se dig även när du inte talar.

Telefonkonferens

I alla förhandlingssalar går det att använda telefonkonferens så att ljudet från telefonsamtalet hörs i förhandlingssalen. Salens mikrofoner är kopplade så att alla som pratar i salen hörs av alla deltagare i telefonkonferensen. Även ljuduppspelningar hörs av alla.

Medseende till sidosal

Detta används om en förhandling har ett stort intresse för allmänhet och press och åhörarplatserna tar slut. Ljudet och en översiktsbild från förhandlingssalen kan då skickas till presentationsutrustningen i en annan sal så att fler åhörare kan följa förhandlingen.

Medlyssning

Om någon part eller vittne som ska delta i förhandlingen inte vill vara med i förhandlingssalen finns det möjlighet till medlyssning. Det innebär att ljudet, och i vissa fall även bilden från förhandlingssalen, hörs och syns i ett närliggande samtalsrum eller rum för frihetsberövad. Det går att skicka ljud och bild till flera rum samtidigt. Rätten bestämmer när och hur medlyssning ska användas.

Ljudavtappning

I förhandlingssalen finns XLR-uttag för att kunna tappa av ljudet till en inspelningsenhet. Detta är främst avsett för press som vill spela in ljudet från salen. Avtappningsljudet håller linjenivå, det vill säga 0dBu.

Uttagen för ljudavtappning finns placerade vid åhörarplatserna.

Hörselhjälpmedel

För att så många som möjligt ska kunna höra vad som sägs i en förhandling finns olika typer av hörselhjälpmedel i salarna.

Ljutförbättring

I de flesta salar är alla mikrofoner kopplade till högtalare, så att alla ska höras så bra som möjligt.

Hörsnäcka

Om du har svårt att uppfatta det som sägs i salen, till exempel om någon talar tyst, finns hörsnäckor att använda i salarna. Även ljud som kommer från någon presentationskälla i salen hörs i hörsnäckan. Hörsnäckan är alltså inte bara ett hjälpmedel för personer med nedsatt hörsel utan kan användas av alla. Uttag för hörsnäcka finns i partsborden, vid vittnesplatsen, i domarbordet och i vissa fall i samtalsrummen.

Hörkudde och halsslinga

Om du har hörapparat kan du ta hjälp av en hörkudde för att få ljud som hörs i salen till hörapparaten. I förhandlingssalen finns ingen hörslinga i golvet eller taket som är vanligt på andra offentliga platser. Orsaken är att ljudet från förhandlingen inte ska kunna lyssnas av med hörapparat utanför salen. Istället används en hörkudde som läggs på stolen du sitter på. Ofta finns det också halsslingor med samma funktion som en hörkudde.

Uttag för hörkudde finns normalt i väggen vid åhörarplats, i partsborden, vid vittnesplatsen och i domarbordet. Hörapparaten ska ställas i T- eller MT-läge för att kunna användas tillsammans med hörkudden.

För personer med hörapparat finns hörkudde att tillgå i förhandlingssalarna. Hörsnäcka finns också som hörselhjälpmedel och kan användas av alla som deltar i förhandlingen.

Till höger: Uttag för hörsnäcka och hörkudde.

Det som sägs i tolksystemen går inte att spela in i Sveriges Domstolars verksamhetsstöd. Om det tolken säger ska spelas in måste tolken använda en av salens ordinarie mikrofoner.

Tolkutrustning

Vissa förhandlingssalar inom Sveriges Domstolar är utrustade med ett fast system för tolkar. Systemet är anpassat så att två tolkar kan översätta till var sitt språk samtidigt. Tolkarna använder var sin mikrofoningång och de som vill lyssna använder en hörsnäck och kopplar in den till rätt språk.

Om förhandlingssalen saknar ett fast system för tolkar har vissa domstolar tillgång till ett eller flera trådlösa tolksystem. Det trådlösa tolksystemet fungerar på ett likvärdigt sätt, där tolken har en sändare och de som lyssnar har varsin mottagare. Översättning av olika språk kan ske samtidigt med hjälp av flera olika sändare som kommunicerar med mottagarna på olika kanaler. All kommunikation är krypterad för att försvåra avlyssning.

Om du i en förhandlingsal med ett fast tolksystem behöver översätta till fler än två språk kan du komplettera med ett eller flera trådlösa tolksystem.

Fast system för tolkar i förhandlingssal.

Trådlöst tolksystem med sändare och mottagare.

Informationstavlor

I domstolarnas entréer sitter en eller flera skärmar – informationstavlor – som visar dagens pågående, kommande och avslutade förhandlingar i samtliga förhandlingssalar på domstolen. Informationstavlorna finns också utanför varje förhandlingssal med ytterligare information kring dagens förhandlingar i den specifika salen.

Med hjälp av informationstavlorna visas information om i vilka förhandlingssalar och vid vilka tider förhandlingarna hålls. Eventuella förseningar presenteras på tavlorna med en ny starttid för förhandlingen. Om en förhandling ställs in framgår även detta.

OBS! Nätverket är öppet och oskyddat. Det är du som ansvarar för det du gör i nätverket.

Åtkomst till internet

För de som i sin yrkesroll är part i ett mål erbjuds i samband med förhandling ett nätverk för att underlätta arbetet under förhandlingen.

Det är domstolens reception som ger ut lösenorden och du ska kunna legitimera dig och ha en mobiltelefon som kan ta emot lösenordet via sms.

Anslut till nätverket genom att välja den trådlösa nätverksanslutningen Sveriges_Domstolar_X där X är ett unikt nummer för varje domstol.

Om du skulle få problem med att ansluta till nätverket kontakta support 08–506 106 60. Åklagare ska kontakta sin interna IT-support vid problem.

HAR DU FRÅGOR?

Om du har praktiska frågor om till exempel en sals utrustning vänder du dig till domstolens teknikansvarige eller expeditionsvakt.

Övergripande frågor rörande teknik i förhandlingssalar kan ställas till Domstolsverket:

Tekniksupporten
0771-219 220, tonval 3
teknik@dom.se

Modern teknik gör det enklare för parterna att tydliggöra sina ståndpunkter, illustrera det som sägs och presentera bevisning så att den blir lättare att uppfatta. Möjligheterna till videokonferens underlättar för parter och vittnen och sparar domstolarnas resurser.

I den här broschyren har vi sammanställt den teknik som finns på domstolarna i form av presentationsutrustning, videokonferensutrustning, hörselhjälpmedel och informationstavlor. Broschyren visar alla möjligheter som tekniken erbjuder, berättar vilken utrustning du själv bör ta med och hur du felsöker om något inte fungerar.

SVERIGES DOMSTOLAR

www.domstol.se